

GPP-opleidingstoolkit

Europese Commissie

Introductie

Groen inkopen! – GPP maakt het verschil

Klimaatverandering

- ▶ Tegen 2100 is het gemiddeld 2-4°C warmer op aarde, met als gevolg:
  - Bedreiging kuststreken door stijgende zeespiegel
  - Lagere landbouwopbrengst, met name in ontwikkelingslanden
  - Verspreiding van ziekten als malaria en gele koorts
  - Achteruitgang van biodiversiteit: 20-50% van soorten op het land met uitsterven bedreigd
  - Meer extreme weersomstandigheden

Klimaatverandering (vervolg)

- ▶ Hoofdoorzaak: gebruik fossiele brandstoffen als energiebron – opwekken elektriciteit, vervoer, verwarming, industrie = 80% totale CO₂-uitstoot

Klimaatverandering (vervolg)

Hoe kan GPP helpen?

► **Energiezuinigheid:**

- Betere energieprestaties van nieuwe en gerenoveerde overheidsgebouwen
- Inkoop energiezuinige kantoorapparatuur (pc's, printers, kopieerapparaten enz.)
- Inkoop efficiëntere dienstvoertuigen

► **Bevordering hernieuwbare energiebronnen:**

- Inkoop groene stroom
- Gebruik alternatieve brandstoffen voor OV en dienstvoertuigen

De kracht van GPP

Lucht- en waterverontreiniging

- ▶ Tussen 1997 en 2004 was 60% van de stedelijke bevolking in Europa blootgesteld aan te hoge niveaus fijn stof, stikstof of ozon – met als gevolg allerlei gezondheidsproblemen
- ▶ Bijna 90% van de EU heeft te maken met eutrofiëring (te veel nutriënten in watersystemen), met als gevolg afname van biodiversiteit en verslechtering van waterkwaliteit

Lucht- en waterverontreiniging (vervolg)

- ▶ Hoofdoorzaak verontreiniging stadslucht: uitstoot voertuigen
- ▶ Hoofdoorzaak eutrofiëring: landbouwpraktijken, onbehandeld stedelijk afvalwater

Lucht- en waterverontreiniging (vervolg)

Hoe kan GPP helpen?

- ▶ Terugdringen luchtvervuiling in de steden:
  - Kopen van bussen en dienstvoertuigen met lage uitstoot fijn stof en stikstof

- ▶ Terugdringen eutrofiëring door ongeschikte landbouwpraktijken:
  - Kopen van duurzaam geproduceerd voedsel, bijv. uit biologische of duurzame landbouw

De kracht van GPP

Ontbossing

- ▶ Jaarlijks gaat wereldwijd 13 miljoen hectare bos verloren
  - drie keer Denemarken – veelal door illegale houtkap
- Achteruitgang van de opnamecapaciteit van CO₂
- Enorme aantallen planten- en diersoorten met uitsterven bedreigd door verlies habitat

Ontbossing (vervolg)

Hoe kan GPP helpen?

- ▶ Inkoop van hout en houtproducten alleen uit legale bronnen
- ▶ Vergroting van aandeel hout afkomstig van duurzaam beheerde bossen

Voorbeelden van andere gebieden waar GPP kan helpen

- ▶ Zuinig omspringen met natuurlijke hulpbronnen:
  - Inkoop van producten gemaakt met gerecycleerd materiaal
  - Terugdringing papiergebruik door dubbelzijdige printen; bevordering gebruik multifunctionele apparatuur
- ▶ Zorgen voor gezonde omgeving voor personeel, studenten, ziekenhuispatiënten enz.:
  - Gebruik van onschadelijke schoonmaakmiddelen
  - Serveren van duurzaam geproduceerde voeding in kantines
  - Uitsluiten van schadelijke stoffen in bouw- en renovatiewerk

GPP – een definitie

- ▶ GPP* = procedure voor overheidsopdrachten die rekening houdt met het milieu
*Green Public Procurement
- ▶ GPP = slim aanbesteden – de procedure maakt openbare aanbestedingen efficiënter en benut tegelijkertijd de werking van de overheidsmarkt om lokaal en wereldwijd milieuvoordelen te behalen.

Waarom GPP invoeren?

GPP ...

- .....is krachtig
- .....is slim
- .....steunt plaatselijk beleid
- .....stimuleert innovatie
- .....is populair
- .....is toekomstgericht
- .....kan!

- ▶ Europese overheidsinstanties geven elk jaar ruim €1 800 miljard uit aan diensten & goederen (*14% -16% van het bbp*)
- ▶ Benutting van die koopkracht voor de inkoop van groenere producten en diensten:
  - Biedt enorme directe milieuvoordelen
  - Stimuleert de markt voor groenere producten en diensten
  - Heeft voorbeeldfunctie voor zakelijke en particuliere consumenten

GPP ... is krachtig

- ▶ Elektriciteit uit hernieuwbare bronnen
  - Als alle Europese overheden groene elektriciteit kopen, kan aan **18% van de Kyoto-verplichtingen** worden voldaan.
- ▶ Energie-intensiteit & CO₂-vermindering
  - Overheid in EU koopt jaarlijks 2,8 miljoen computers - 12% van de markt
  - Als Europese markt iets efficiëntere pc's zou maken, zou dat **ruim 8 miljoen ton CO₂** schelen – evenveel als de emissies van bijna 1 miljoen mensen

Bron: RELIEF-project - www.iclei-europe.org/relief (zie aantekeningen)

GPP ... is krachtig

► Biologische landbouw

- Inkoop biologische voeding door overheid betekent dat **3,5 miljoen mensen** minder bijdragen tot eutrofiëring
- Biologische producten kopen betekent enorme vermindering van broeikasgassen, gelijk aan emissies van 600 000 mensen, alleen al voor voeding in de overheidssector.

Bron: RELIEF-project - www.iclei-europe.org/relief

- ▶ GPP hoeft niet meer te kosten:
  - **LCC (Life-cycle costing):** De kosten van een product of dienst moeten over de gehele levensduur worden berekend – dus koopprijs plus kosten van gebruik, onderhoud en verwijdering
  - **Efficiënt inkopen:** GPP betekent dat u voorziet in uw behoeften met een zo efficiënt mogelijk gebruik van de middelen – u bepaalt wat echt nodig is
  - **Voorbeeld:** De gemeente Tübingen in Duitsland bespaarde €30 000 per jaar door de inkoop van schoonmaakproducten en -diensten te centraliseren en innovatieve producten te kopen.

GPP ... steunt plaatselijk beleid

- ▶ Plaatselijke doelen voor milieu en gezondheid:
  - Plaatselijke milieu- en gezondheidsproblemen houden meestal verband met welke producten we kopen en hoe we diensten uitvoeren - GPP kan daar aan de bron doeltreffend wat aan doen.
  - **Voorbeeld:** In een straat in het centrum van Frankfurt am Main was 54% van de NOx-uitstoot afkomstig van bussen, die maar 4% van al het verkeer uitmaken. De gemeente koopt nu bussen met zeer lage uitstoot en dat heeft de lucht ter plaatse sterk verbeterd.

GPP ... stimuleert innovatie

► Stimuleren van innovatie:

- De markt voor groene producten groeit internationaal snel
- Extra afzet stelt Europese leveranciers in de gelegenheid innovatieve praktijken te ontwikkelen en versterkt het internationale concurrentievermogen van de Europese, nationale en plaatselijke industrie
- Zowel in Japan als in de VS heeft de regering wetgeving ingevoerd om de creativiteit binnen de industrie te stimuleren en internationaal een concurrentievoordeel te scheppen door overheden te verplichten milieuvriendelijk in te kopen

GPP ... stimuleert innovatie

- ▶ Stimuleren van innovatie (vervolg):
  - **Voorbeeld:** Maidstone (VK) bereikte na een intensieve, open dialoog met de markt dat tegen eenzelfde prijs schoonmaakdiensten met gering milieueffect werden aangeboden, zonder gebruik van een groot aantal gevaarlijke chemicaliën.
  - De winnende onderneming profileert zich nu als milieuvriendelijk bedrijf en volgt dezelfde aanpak bij de meeste van haar contracten.

GPP ... is populair

- ▶ Beter imago voor de overheid:
  - 85% van de EU-burgers meent dat beleidsmakers het milieu even belangrijk zouden moeten vinden als economisch en maatschappelijk beleid
  - Door GPP-beleid te voeren, maakt een overheid onmiskenbaar duidelijk dat duurzaamheid haar ernst is
  - Door het goede voorbeeld te geven, kunnen overheden bedrijven en burgers bewegen tot andere consumptiegewoonten

GPP ... is toekomstgericht

- ▶ Vooruitlopen op toekomstige wetgeving:
  - De milieuwetgeving wordt in heel Europa steeds strenger:
    - Verplichte emissienormen voor voertuigen
    - Normen inzake energiezuinigheid voor gebouwen en producten
    - Beperking van gebruik van schadelijke stoffen
  - GPP kan dienen als proeftuin waarin leveranciers werken aan de verbetering van de milieuprestaties van hun producten, voordat de normen voor iedereen verplicht worden gesteld.

GPP ... kan!

- ▶ GPP is eenvoudig uit te voeren:
  - **Praktische richtlijnen voorhanden** – Deze Toolkit geeft heldere ondersteuning bij het uitvoeren van GPP
  - **Geen juridische hindernissen** – rechtskader voor GPP nu duidelijk ([*zie Module 2 van de GPP-opleidingstoolkit van de EC*](#))
  - **Groot aantal succesverhalen** – goede voorbeelden uit de praktijk in heel Europa

Zürich, Zwitserland

- Kocht 2 166 energiezuinige computers = 127 114 kg minder CO₂-uitstoot tijdens gebruik
- Hanteerde criteria voor energiezuinigheid & duurzame bouwmaterialen voor 45 081 m², in het kader van € 175,1 miljoen aan contracten
- Kocht biologische voeding ter waarde van € 390 000 = 5,6% van de totale begroting

Amaroussion/Kalithea, Griekenland

- Kocht samen met andere overheden gerecycled papier. De kosten van gerecycled papier daalden tot onder de prijs van conventioneel papier.

Freiburg, Duitsland

- Het ministerie van Onderwijs voerde een vierjarig programma in voor het leasen van A-klasse kopieermachines. Geen kosten voor onderhoud. 75 scholen betalen alleen voor het aantal kopieën. De kosten van de dienst zijn afgenomen met 50%.

Federale overheid Duitsland & Oostenrijk

- Het Duitse ministerie van Milieu en het Oostenrijkse ministerie van Landbouw, bosbouw, milieu en water kopen nu alle elektriciteit groen in.

Kolding, Denemarken

- Houdt bij vrijwel alle inkoopbeslissingen nu rekening met milieu-aspecten. De algehele inkoopbegroting is met 10% verminderd.

Barcelona, Spanje

- Alle schoonmaakdiensten van Barcelona (€ 16,2 miljoen) gebruiken niet-toxische producten

Waarom NU AL beginnen met GPP?

GPP ...

- .....is krachtig
- .....is slim
- .....steunt plaatselijk beleid
- .....stimuleert innovatie
- .....is populair
- .....is toekomstgericht
- .....kan!

➔ ***Dus begin er nu mee!***

► Zie voor de volledige GPP-opleidingstoolkit:

http://ec.europa.eu/environment/gpp/toolkit_en.htm

Toolkit ontwikkeld voor de Europese Commissie door ICLEI - Local Governments for Sustainability, 2008

Eigendom, redactie: Europese Commissie, DG Milieu-G2, B-1049, Brussel

Afwijzing aansprakelijkheid: *De Europese Commissie aanvaardt geen verantwoordelijkheid of aansprakelijkheid voor de informatie in dit document.*

Afbeeldingen met toestemming van Renee Brautigam (dia 7), Peter Defranceschi (12, 19), Mark Hidson (15), Kolding Kommune (25); en StockXchng: BSK (dia 2), Claudia Meyer (3), Jim Frech (4), Ramzi Hashisho (5), Terence O'Brien (6), Peter Hellebrand (8), Kimberlee Kessler Design (9), Stefanie L. (14), Sarah T. (17), Sanja Gjenero (20), Daniel Furger (23), Vangelis Thomaidis (23), Taylor Hart (24) en Nina Briski (25)